

Rumeenialt ja Iirimaaalt mõistetakse komisjoni kasuks välja vastavalt 3 000 000 euro ja 2 000 000 euro suurune põhisumma

Need kaks liikmesriiki ei võtnud ette nähtud tähtaja jooksul täielikult üle direktiivi, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist

Direktiivi 2015/849¹ eesmärk on tõkestada Euroopa Liidu finantssüsteemi kasutamist rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil. Liikmesriigid olid kohustatud selle direktiivi oma riigisisesse õigusse üle võtma hiljemalt 26. juuniks 2017 ja teatama Euroopa Komisjonile selleks vastu võetud meetmetest.

Komisjon esitas 27. augustil 2018 Euroopa Kohtule kaks liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, kuna ta leidis, et esiteks Rumeenia ja teiseks Iirimaa ei olnud vastavates põhjendatud arvamustes neile määratud tähtaja jooksul direktiivi 2015/849 täielikult üle võtnud ega vastavatest riigisisestest ülevõtmismeetmetest teatanud. Lisaks sellele palus ta ELTL artikli 260 lõike 3² alusel mõista Rumeenialt ja Iirimaaalt esiteks alates kohtuotsuse kuulutamise päevast välja päevamääraga karistumakse, sest nad rikkusid selle direktiivi ülevõtmise meetmetest teatamise kohustust, ning teiseks põhisumma. Hiljem teatas komisjon Euroopa Kohtule, et ta loobub osaliselt oma hagist selliselt, et ta ei nõua enam päevamääraga karistumakse määramist, kuna selle nõude ese on pärast direktiivi 2015/849 Rumeenia õigusesse ja Iiri õigusesse täielikku ülevõtmist ära langenud.

Neil asjaoludel vaidlustasid Rumeenia ja Iirimaa ELTL artikli 260 lõikes 3 ette nähtud sanktsioonide korra kohaldamise. Mõlemad liikmesriigid väitsid samuti, et komisjoni nõue määrata põhisumma ei ole juhtumi asjaolusid ja seda liiki rahalise sanktsiooni eesmärki arvestades mitte ainult põhjendatu, vaid ka ebaproportsionaalne. Nad heitsid komisjonile ette seda, et ta ei põhjendanud üksikasjalikult ja iga juhtumi puhul eraldi oma otsust taotleda käesoleval juhul sellise sanktsiooni määramist.

Euroopa Kohtu suurkoja kahe 16. juulil 2020 kuulutatud otsusega rahuldab Euroopa Kohus komisjoni esitatud hagi. Nii tuvastas ta esimesena, et Rumeenia ja Iirimaa ei olnud neile põhjendatud arvamuses määratud tähtaja lõpuks direktiivi 2015/849 riigisiseseid ülevõtmise meetmeid vastu võtnud ega komisjonile nendest meetmetest teatanud ning nad on seetõttu rikkunud sellest direktiivist neile tulenevaid kohustusi.

Teisena leidis Euroopa Kohus, et ELTL artikli 260 lõige 3 on käesolevates asjades kohaldatav³. Nimelt tuletas Euroopa Kohus meelde, et selle sätte tähenduses ülevõtmismeetmetest teatamise kohustusega peetakse silmas liikmesriikide kohustust edastada piisavalt selget ja täpset informatsiooni direktiivi ülevõtmise meetmete kohta. Selle kohustuse täitmine eeldas käesolevates asjades, et liikmesriigid märgivad iga kõnealuse direktiivi sätte kohta ära riigisisese õiguse sätte või

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT 2015, L 141, lk 73).

² ELTL artikli 260 lõige 3 lubab Euroopa Kohtul määrata asjasse puutuvalle liikmesriigile rahalise sanktsiooni (põhisumma või karistumakse), kui liikmesriik ei ole täitnud liidu „direktiivi ülevõtmise meetmetest [komisjonile] teatamise kohustust“.

³ Esimest korda kohaldas Euroopa Kohus seda EL toimimise lepingu sätet Euroopa Kohtu 8. juuli 2019. aasta otsuses komisjon vs. Belgia (ELTL artikli 260 lõige 3 – kiired võrgud) (C-543/17); vt ka pressiteade nr 88/19.

sätted, millega direktiivi ülevõtmine tagati. Täheledades, et komisjon oli tuvastanud, et Rumeenia ja Iirimaa ei teatanud direktiivi 2015/849 ülevõtmise meetmetest põhjendatud arvamuses määratud tähtaja jooksul, otsustas Euroopa Kohus esiteks, et selliselt tuvastatud liikmesriigi kohustuste rikkumine kuulub selle sätte kohaldamisalasse.

Teiseks märkis Euroopa Kohus, et komisjon ei pea oma otsust taotleda ELTL artikli 260 lõike 3 alusel rahalist sanktsiooni iga juhtumi puhul eraldi põhjendama. Nimelt leidis ta, et selle sätte kohaldamise tingimused ei tohi olla piiravamad kui need, mis on ELTL artikli 258 rakendamise aluseks, kuna ELTL artikli 260 lõike 3 on üksnes kõrvalmeede liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse suhtes, mille rakendamise küsimuses on komisjonil kaalutusõigus, mis Euroopa Kohtu kohtulikule kontrollile ei allu. Põhjenduste puudumine ei mõjuta liikmesriigi menetluslikke tagatise, kuna Euroopa Kohtul on sellise sanktsiooni määramisel põhjendamise kohustus.

Euroopa Kohus täpsustas siiski, et komisjonil on kohustus põhjendada taotletud rahalise sanktsiooni laadi ja suurust, võttes sealjuures arvesse suuniseid, mille ta on vastu võtnud, kuna Euroopa Kohtul on ELTL artikli 260 lõike 3 alusel algatatud menetluses üksnes piiratud kaalutusõigus. Nimelt, kui viimati nimetatud tuvastab liikmesriigi kohustuste rikkumise, on Euroopa Kohtule siduvad komisjoni ettepanekud selle kohta, millist laadi rahalise sanktsiooni ta võib määrata ja milline on selle sanktsiooni maksimaalne suurus, mille ta võib määrata.

Kolmandana, mis puudutab põhisumma määramist käesolevates asjades, siis tuletas Euroopa Kohus meelde, et ELTL artikli 260 lõikes 3 sisalduva korra kehtestamise eesmärk ei ole ainult motiveerida liikmesriike võimalikult kiiresti lõpetama kohustuste rikkumist, mis sellise meetme puudumisel võiks jääda püsima, vaid samuti lihtsustada ja kiirendada nende rahaliste sanktsioonide määramise menetlust, mis puudutavad seadusandliku menetluse kohaselt vastuvõetud direktiivi ülevõtmise riigisisese meetmest teatamise kohustuse rikkumist. Seetõttu otsustas ta, et hagiavaldust, milles komisjon nõuab põhisumma määramist, nagu käesolevas asjas, ei saa ebaproportsionaalsuse tõttu rahuldamata jätta ainuüksi põhjusel, et selle ese on liikmesriigi kohustuste rikkumine, mis küll kestis pikka aega, kuid oli selleks ajaks lõppenud, kui Euroopa Kohus faktilisi asjaolusid hindas, kuna põhisumma väljamõistmine tugineb selle mõju hindamisele, mida asjaomase liikmesriigi kohustuste täitmata jätmine avaldab erahuvidel ja avalikele huvidel eelkõige juhul, kui rikkumine on kestnud pikka aega.

Neljandana, mis puudutab käesolevates asjades sobiva põhisumma arvutamist, siis märkis Euroopa Kohus, et kasutades oma vastavat kaalutusõigust, mis on piiritletud komisjoni ettepanekutega, on Euroopa Kohtu ülesanne määrata selle põhisumma suurus, mis võidakse ELTL artikli 260 lõike 3 alusel liikmesriigile määrata, nii et see oleks ühelt poolt asjaoludele vastav ja teiselt poolt toimepandud rikkumisega proportsionaalne. Sealjuures kuuluvad asjakohaste tegurite hulka muu hulgas tuvastatud rikkumise raskus ja ajavahemik, mille jooksul rikkumine kestis, ning asjaomase liikmesriigi maksevõime.

Mis puudutab esiteks rikkumise raskust, siis leidis Euroopa Kohus, et kuigi Rumeenia ja Iirimaa lõpetasid ette heidetud liikmesriigi kohustuste rikkumise asja menetlemise ajal, esines rikkumine siiski pärast vastavates põhjendatud arvamustes kindlaks määratud tähtaja möödumist, mistõttu ei olnud liidu õiguse tõhusus tagatud igal ajal.

Mis puudutab teiseks rikkumise kestuse hindamist, siis tuletas Euroopa Kohus meelde, et selle kestuse hindamisel tuleb põhimõtteliselt lähtuda hetkest, mil Euroopa Kohus hindab faktilisi asjaolusid, see tähendab menetluse lõpetamise kuupäevast. Mis puudutab selle ajavahemiku algust, mida tuleb arvesse võtta ELTL artikli 260 lõike 3 alusel määratava põhisumma suuruse kindlaksmääramiseks, siis ei tule liikmesriigi kohustuste rikkumise kestuse hindamisel aluseks võtta mitte kuupäev, mil möödus põhjendatud arvamuses määratud tähtaeg (mida kasutatakse määratava päevamääraga karistumakse kindlaksmääramiseks), vaid kuupäev, mil möödub direktiivis ette nähtud ülevõtmise tähtaeg. Selle sätte eesmärk on nimelt innustada liikmesriike võtma direktiive üle liidu seadusandja kindlaksmääratud tähtaja jooksul ja tagada liidu õigusnormide täielik toime. Liati tähendaks iga teistsugune lahendus, et kahtluse alla seatakse direktiivide nende sätete soovitatav toime, milles on kindlaks määratud kuupäev, mil direktiivide ülevõtmismeetmed peavad olema jõustunud, ja antakse täiendav ülevõtmistähtaeg, mille pikkus

varieerub seejuures sõltuvalt sellest, kui kiiresti komisjon kohtueelset menetlust alustab, ilma et selle tähtaja pikkust saaks liikmesriigi kohustuste rikkumise kestuse hindamisel siiski arvesse võtta. Seetõttu järeldas Euroopa Kohus, et Rumeenia ja Iirimaa kohustuste rikkumine kestis veidi üle kahe aasta.

Mis puutub kolmandaks asjaomase liikmesriigi maksevõimesse, siis tuletas Euroopa Kohus meelde, et arvesse tuleb võtta selle liikmesriigi sisemajanduse koguprodukti (SKP) viimase aja arengusuundi selle päeva seisuga, mil Euroopa Kohus hindab faktilisi asjaolusid.

Arvestades käesolevate kohtuasjade kõiki asjaolusid ja lähtudes kaalutusõigusest, mis Euroopa Kohtul on tulenevalt ELTL artikli 260 lõikest 3, mõistis Euroopa Kohus seetõttu Rumeenialt ja Iirimaaalt komisjoni kasuks välja vastavalt 3 000 000 euro ja 2 000 000 euro suuruse põhisumma.

MÄRKUS: Liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi liikmesriigi vastu, kes ei täida liidu õigusest tulenevaid kohustusi, võivad esitada komisjon või teine liikmesriik. Kui Euroopa Kohus tuvastab rikkumise, peab asjassepuutuv liikmesriik täitma kohtuotsuse võimalikult kiiresti.

Kui komisjon leiab, et liikmesriik ei ole Euroopa Kohtu otsust täitnud, võib ta esitada uue hagi ja nõuda rahaliste sanktsioonide määramist. Kui komisjonile ei ole teatatud direktiivi ülevõtmise meetmetest, võib Euroopa Kohus komisjoni taotlusel määrata rahalised sanktsioonid juba esimeses kohtuotsuses.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Kohtuotsuste [C-549/18](#) ja [C-550/18](#) tekst on CURIA veebileheküljel alates nende kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127